

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ВАГОМІ СКЛАДОВІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

У період розширення політики співробітництва між країнами Європи та України набуває важливого значення виховання покоління молоді, яке буде захищеним та мобільним на ринку праці, здатним робити особистий духовно-світоглядний вибір, матиме необхідні знання, навички, відповідний рівень професійності для інтеграції в європейське й світове співтовариство. Зазначені потреби часу вимагають від українського суспільства визнання сфери освіти національним стратегічним пріоритетом та передумовою національної безпеки держави.

Вища освіта в Україні виконує важливе соціальне завдання, впливає на розвиток людського капіталу, технічний й технологічний розвиток країни. Вона формує суспільство знань, посідаючи вагоме місце в розвитку української економіки та культури, і через це не може бути проігнорована чи дискримінована. Наразі, освітній потенціал українців є однією з переваг України, її культури у теперішньому трансформаційному періоді нашої історії. Проте, для того, щоб викладачі, студенти, університети розкрили та реалізували цей потенціал, потрібні відповідні умови, які б сприяли розвитку потужних освітянських традицій українських ВНЗ.

Сучасність відзначається постійними змінами освітніх тенденцій й суворою конкуренцією на ринку освітніх послуг, що виступає мотивуючим фактором проведення реформи освітнього сектору згідно загальноєвропейських та світових пріоритетів вищої школи.

Сподіваємось, що програма інтеграції України до Європейського Союзу у галузі освіти, зокрема, розбудова взаємовигідної співпраці з державами-членами ЄС, створення в Україні життєздатної системи безперервного навчання й виховання, досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації буде реалізована найближчим часом, а не залишиться суто паперовим проектом, який не знайде своєї реалізації у сучасній соціокультурній дійсності.

Вища освіта є однією з головних складових розвитку сучасного українського суспільства, його духовної культури, успіхів у зміцненні й утвердженні інтелектуального, соціально-економічного і технічного статусів України серед світової спільноти.

Одним з факторів підвищення якості освітніх послуг в Україні є впровадження інноваційних технологій у цій сфері, що спрямовані на загальний

розвиток особистості, покращення її комунікативних здібностей та можливостей, самостійності в прийнятті рішень, відповідальності, професійності, критичності та культурі мислення.

Зрозуміло, що вища освіта може змінюватись на краще, якщо буде здійснюватись у правовому полі, й освітні реформи наразі будуть спрямовані на зростання як фінансування освітнього сектору, який є стратегічним напрямом розвитку суспільства, так і підвищенням критеріїв його якості.

Проте, якість освіти в Україні розглядається переважно з позицій реалізації освітнього процесу та його результатів. З виходом на міжнародні ринки освітніх послуг, в яких широко представлені новітні комп'ютерні технології, що транслюють та інтерпретують інформацію у просторі віртуальної культури, значення якості освіти набуває нових показників. Освіта в сучасних умовах з позиції її якості постає, як «ступінь відповідності реальних результатів освіти ринковій кон'юктурі, показник матеріально-технічної і ресурсної забезпеченості освітнього процесу, престижності й економічної ефективності освіти, показник досконалості змісту, технологій, системи оцінки досягнень, інвестиційної принадності тощо» [2, 5].

Сучасні реалії корегують державні стандарти відповідності результатів і змісту освіти вищих навчальних закладів, які є необхідними, але вже недостатніми. Наразі оптимальний конкурентноздатний рівень вищої професійної освіти із належною якістю освіти, як підкреслюють фахівці, потребує політики узгодженої реалізації державних, суспільних і особистих інтересів відносно конкретних ВНЗ, а не єдиних положень для усіх закладів вищої освіти.

Інноваційність освіти проявляє себе наразі не тільки у зростанні вимог до її якості. Це також розроблення проектів поглибленого співробітництва з роботодавцями протягом всього періоду надання освітніх послуг студентам з першого до останнього курсів, що, власне, має місце у діяльності КНУТШ, НТУУКП, НТУХП, КНУТД та інших провідних університетах України. Одним з головних факторів інноваційної політики в освіті продовжує лишатись відкрите питання державного фінансування науки, підтримання на рівні світових стандартів інформаційних ресурсів, продовження творення єдиних віртуальних культурно-освітніх мереж, комунікаційних центрів для швидкого обміну фаховою інформацією, електронних бібліотек, використання мультимедійних методів навчання. Безперечно, що провідні українські університети, зокрема, як Київський національний університет

імені Т. Шевченка, Київський національний університет імені І. Сікорського й інші, в умовах суворої конкуренції застосовують зазначені вище види освітніх послуг у своїй практиці, проте в Україні це ще не носить масового характеру серед ЗВО через відсутність необхідних матеріальних надходжень в розвиток вищої освіти в умовах постійно діючого військового конфлікту.

Найскоріших інноваційних змін потребує й сфера працевлаштування молодих спеціалістів. ЗВО України через економічні й політичні проблеми в країні не гарантують своїм випускникам подальшого працевлаштування. В той час як у розвинутих країнах взаємовплив вищої школи та економіки безперервно зростає, що приводить до формування принципово нової якості їх взаємовідносин, підвищення рівня доходів у формі податків на прибуток, збільшення ВВП на душу населення, соціальних страхових платежів й т. ін.

Процес самостійного пошуку робочих місць випускниками, що переважає в Україні останнім часом, створює всі підстави для роботодавців диктувати їм свої вимоги та ігнорувати елементарні положення соціального захисту прав молоді. Все зазначене ускладнює привабливість отримання професійної освіти у власній країні. Тим більше, що ситуація на ринку праці й освітніх послуг продовжує динамічно змінюватись. Так, українських випускників, яких дедалі кожного року стає менше, сьогодні активно запрошують на навчання до польських, англійських, литовських й т. ін. ЗВО. Канадські університети оголосили про безоплатне навчання талановитих українських студентів на основі державних грантів, що оплачуються їхньою стороною, а Німеччина взагалі вводить у себе безкоштовну вищу освіту як для громадян своєї країни, так й іноземців. Вибір української молоді на користь закордонних університетів залежить і від наявності більших можливостей у професійному працевлаштуванні в країнах Європи, Канаді та США, після отримання диплому освітнього рівня бакалавра чи магістра.

Отже, суворі конкуренція за абітурієнтів у реаліях сьогодення мотивує українські ВНЗ активніше використовувати інформаційні, комунікаційні, Інтернет-технології, які є ключовим фактором формування ринку освітніх послуг й вагомим показником поліпшення якості підготовки висококваліфікованих фахівців вищими навчальними закладами.

Крім того, визначаючи нагальні напрями інноваційності сучасної вищої освіти, підкреслимо і потребу в зростанні наукової складової цієї діяльності, що є одним з найголовніших чинників якості освіти й підвищення її конкурентоспроможності. Необхідно усвідомити, що в сучасному суспільстві потужний розвиток наукових досліджень при університетах, що спирається на достатнє фінансування як з боку держави, так і приватних сфер, є стратегічним напрямом будь-яких соціальних інновацій, зокрема, як це має місце в Німеччині, Фінляндії, Норвегії, Швеції й інших країнах світу, яким не байдуже своє

майбутнє й вони не зацікавлені у перетворенні своїх країн на сировинний додаток до іноземних капіталів. Не менш важливою частиною розвитку сучасної вищої освіти, та інноваційної освітянської політики України, постає міжнародна співпраця. Кожному з ЗВО, як підкреслюють ректори українських університетів, сьогодні потрібно приділяти значну увагу розвитку міжнародних зв'язків як необхідного елемента всього навчального процесу, самостійно знаходити та розвивати взаємовигідні види співпраці із закордонними освітніми фондами, організаціями і провідними науковими центрами з метою сприяння підвищення до світових стандартів наукового потенціалу викладачів, аспірантів і студентів. При цьому необхідно максимально враховувати особливості, традиції та пріоритети існуючої системи освіти і знаходити найпривабливіші шляхи та форми співробітництва [1,3].

Підводячи підсумок зазначимо, що сучасність вимагає від ЗВО активних інноваційних впроваджень у вищу освіту, які наразі у багатьох закладах вже мають місце. В першу чергу, мова йде про зміну методології визначення якості професійної освіти, оскільки світова спільнота, наприклад, визначає конкурентоспроможність випускника за рівнем професіоналізму, вмінням шукати успішні нестандартні рішення, швидко вчитись, адаптовуватись до змінних умов існування у суспільстві. Також наша вища освіта потребує закладення фундаменту інформаційної культури, яка є легкою у доступі для широких студентських кіл й забезпечена науковими дослідженнями, які репрезентують можливість розвитку практик та ідей, що спрямовані на покращення життя нашого суспільства, але, поки що, винаходи українців не достатньо підтримуються власною державою.

Література

1. Добрянський І.А. Європейський простір вищої освіти: виклики і перспективи. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. 2012.- №15 (250). С. 11-16.
2. Кремень В. Г. Чому ми бідні, якщо такі освічені. Газета «Дзеркало тижня», від 20. 02. 2015. №6 — К. 2015. — С. 14.
3. Орієнтир - модернізація і європейські стандарти [Електронний ресурс] / Андрущенко В.П. — Режим доступу : http://naps.gov.ua/ua/press/about_us/801/
4. Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти як важливий фактор конкурентоспроможності української освітньої системи [Електронний ресурс] / Т. Антонюк // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. — Історичні науки. — 2013. — Вип. 21. — С. 149-155. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Nznuoai_2013_21_26.pdf.
5. Розмови про важливе. Експерти про те, що вдалось і що не вдалось зробити міністерству освіти [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2015/11/6/202763>.